

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ของโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน ของโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย Rajabhat Mahasarakham University

โรงเรียนเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่ขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงาน ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียนหรือครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 125 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนหรือครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วม ของโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 95 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดโรงเรียน โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ของเครจซี่ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 40)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 95 ฉบับ เมื่อครบกำหนดส่ง ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ ไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows v.11.0 ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วจัดหมวดหมู่ตัดแยกตาม ขนาดของโรงเรียนเรียนร่วม

4.2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่และค่าร้อยละ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม โดยการหา ความถี่และค่าร้อยละ

4.4 วิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม โดยหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์โดยรวม รายด้าน และรายข้อ

4.5 เปรียบเทียบปัญหาของโรงเรียนเรียนร่วมที่มีขนาดต่างกัน วิเคราะห์โดยรวม และรายด้าน โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า

1.1 ด้านคุณภาพนักเรียน โรงเรียนเรียนร่วมได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพอนามัยที่ดี มากที่สุด ส่วนกิจกรรมที่มีการจัดน้อยที่สุด คือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ

1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วมได้ดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มากที่สุด ส่วนการดำเนินงานที่น้อยที่สุด คือ การจัดให้มีห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ

1.3 ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมได้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูผู้ รับผิดชอบงานเรียนร่วม เข้าอบรมพัฒนาในด้านการจัดการเรียนร่วม มากที่สุด ส่วนการดำเนินงาน ที่น้อยที่สุด คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กร หรือบุคคลในชุมชน เพื่อพัฒนาการจัด การเรียนร่วม

1.4 ด้านปัจจัย โรงเรียนเรียนร่วมมีปัจจัยในการดำเนินการในการจัดการ เรียนร่วม มากที่สุดคือ ผู้บริหารมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ปัจจัยในการดำเนินการในการ จัดการเรียนร่วม น้อยที่สุดคือ ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วมมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ

2. ปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายชื่อ พบว่า

2.1 ด้านคุณภาพนักเรียน โรงเรียนเรียนร่วมมีปัญหาด้านคุณภาพนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ การพัฒนา ทักษะพื้นฐานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพครบทุกด้าน รองลงมา ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบขาดการบันทึกพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในทักษะพื้นฐาน ทั้งสามด้าน

2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนเรียนร่วมมีปัญหาด้านกระบวนการ เรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าข้อที่มีปัญหามาก

ที่สุดคือ โรงเรียนมีห้องพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเรียนร่วมขาดความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

2.3. ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่งบประมาณด้านการเรียนร่วมไม่เพียงพอกับความต้องการในการดำเนินงาน

2.4 ด้านปัจจัย โรงเรียนมีปัญหาด้านปัจจัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ บุคลากรอื่นจากภายนอกโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนร่วม ไม่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ แนะนำ บำบัด เด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม รองลงมาได้แก่ บุคลากรขาดการศึกษา ความรู้ในการจัดการเรียนร่วม เพราะไม่มีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในพื้นที่ใกล้เคียง

3. ปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่ามีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านการบริหารจัดการ รองลงมาได้แก่ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการเรียนการสอน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

3.1 โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านปัจจัย และด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่คุณภาพนักเรียน และด้านกระบวนการเรียนการสอน

3.2 โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านบริหารจัดการ ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการเรียนการสอน

3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านการบริหารจัดการ รองลงมาได้แก่ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการเรียนการสอน

4. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า โรงเรียนเรียนร่วมที่ขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงาน

โรงเรียนเรียนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โรงเรียนเรียนร่วม ที่ขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เฉพาะด้านปัจจัย ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่ามีปัญหาการดำเนินงานด้านปัจจัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานด้านปัจจัยไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 อภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพนักเรียน โรงเรียนเรียนร่วมได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพอนามัยที่ดี มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเรียนร่วมได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การทำความสะอาดร่างกาย การปรับพฤติกรรม เพื่อให้ นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ สามารถทำงาน ทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ด้วยร่างกายที่แข็งแรง มีสุขภาพดี (สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษา. 2534 ข : 5) รวมทั้งการดำเนินการ โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่า และจัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันครบทุกคน และการจัดโครงการอาหารเสริม(นม) สำหรับนักเรียน (สมเดช สีแสง. 2543 : 912) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรณี พันมา (2540 : 139 – 150) ที่พบว่า การกำหนดนโยบายขององค์กรครอบคลุมเกี่ยวกับสุขภาพเน้นเรื่อง การบริการ สุขภาพอนามัยมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการให้บริการอนามัยโรงเรียน เป็นการให้บริการพื้นฐานแก่นักเรียน ที่จะช่วยส่งเสริมคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแนวคิด สุขภาพกับการจัดการศึกษาของกรมอนามัย (2542 : 4) ที่กล่าวว่า การที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยศักยภาพของคนในชาติที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่วัยเด็ก การพัฒนาสุขภาพควบคู่ไปกับการศึกษา จึงเป็นเป้าหมาย สำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ส่วนกิจกรรมที่มีการจัดน้อยที่สุด คือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่อง

มาจาก ความไม่พร้อมของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนร่วม ที่ขาดแคลนบุคลากร ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียนเรียนร่วมส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จัดหลักสูตรเฉพาะให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารการเผยแพร่ประสบการณ์และผลการดำเนินงานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาที่แสดงถึงข้อดีในการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาที่พบว่าขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในพื้นที่ บางโรงเรียนครูผู้สอนไม่มีความรู้ในด้านการศึกษาพิเศษอย่างเพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอน และบริการเสริมได้ (สิริมา หมอนไหม. 2543 : 133)

1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วมได้ดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการหลากหลาย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และส่วนหนึ่งสามารถพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนร่วมให้สอดคล้องกับสภาพของเด็กได้เป็นอย่างดี โดยเทคนิคและวิธีการสอนที่ครูนำมาใช้ได้แก่ เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring) การสอนแบบตัวต่อตัว การให้ทำกิจกรรมตามความสนใจและใช้เทคนิคการเสริมแรง (สิริมา หมอนไหม. 2543 : 52) ส่วนการดำเนินงานที่น้อยที่สุด คือ การจัดให้มีห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มี ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด และสื่อวัสดุการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่มีราคาแพง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2540 : 2)

1.3 ด้านบริหารจัดการ โรงเรียนเรียนร่วมได้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วม เข้าอบรมพัฒนาในด้านการจัดการเรียนร่วม มากที่สุด เนื่องจากการให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเป็นสิ่งที่สำคัญเบื้องต้น และการพัฒนาบุคลากรเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่ส่งผลให้การจัดการเรียนร่วมเกิดประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 ก : 145-151) ประกอบกับกระบวนการในพัฒนางานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีการดำเนินการในเรื่องของพัฒนางานบุคลากร เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างทั่วถึงและประสบผลสำเร็จ โดยการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ โดยการจัดในรูปแบบของการอบรมสัมมนา การฝึกอบรมทั้งระยะสั้น และระยะยาว การศึกษาดูงาน (สิริมา หมอนไหม. 2543 : 133) ส่วนการดำเนินงานที่น้อยที่สุด คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กร หรือบุคคลในชุมชน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วม ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากโรงเรียนและชุมชนหรือผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีการติดตามโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครูกับผู้ปกครองและชุมชน ที่พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครูกับผู้ปกครองและชุมชน ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ ของบุคลากรโรงเรียน บางส่วนยังขาดความเข้าใจถึงความหมาย ความสำคัญ ลักษณะของการมีส่วนร่วม ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการ ครูไม่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองเพราะรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมไม่มีเวลา เกี่ยวกับการศึกษาในชั้นเรียน และปัญหาที่ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2546 : 2)

1.4 ด้านปัจจัย โรงเรียนเรียนร่วมมีปัจจัยในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของการจัดการเรียนร่วมที่ดีที่ควรเน้นเจตคติของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่ควรมีความตั้งใจจริงในการพัฒนาเด็กที่ด้อยโอกาส ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญจะทำให้การสรรหาทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ บุคลากรทุกฝ่าย มาสนับสนุนการดำเนินงานจนเกิดเป็นรูปธรรมชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 :2) ส่วนปัจจัยในการดำเนินงานที่น้อยที่สุด คือ ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนร่วมมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้รับผิดชอบในระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบุคลากรดังกล่าว ยังไม่ดำเนินการผลิตบุคลากรให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผดุง อารยะวิญญู และดารณี สักคีศิริผล (2544 : 73) ที่พบว่าการผลิตบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ยังผลิตได้ไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็กพิเศษที่ต้องให้บริการ โดยเฉพาะความต้องการครูการศึกษาพิเศษ มีมากกว่า 10 เท่าของการผลิต

2. ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 อภิปรายผลเป็นรายด้านและรายข้อดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพนักเรียน โรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 มีปัญหาด้านคุณภาพนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพครบทุกด้าน ครูผู้รับผิดชอบขาดการบันทึกพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในทักษะพื้นฐานทั้งสามด้าน และการตรวจสอบพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตรวจสอบลำบากยุ่งยากไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมยังไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอ และขาดความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับบทสรุป ถึงปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการศึกษา

พิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า ยังมี ปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องครูผู้สอนที่ยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากยังขาดความรู้ ทักษะ ในเรื่องของเทคนิควิธีการการวัดผลประเมินผล การพัฒนาเด็กแต่ละ ประเภท นอกจากนี้ยังมีภาระงานมากทั้งการเป็นครูประจำชั้น งานโครงการต่างๆ ไม่ค่อยมีเวลา ในการดูแลเด็กซึ่งมีหลายประเภท ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็ก ได้เท่าที่ควร (สิริมา หมอนไหม. 2543 : 134)

2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะปัญหาที่ โรงเรียนมีห้องพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่เพียงพอ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้าน การเรียนร่วมขาดความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดย โรงเรียนเรียนร่วมทุกขนาดมีปัญหาสอดคล้องกัน คือ มีห้องพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจษฎาภรณ์ แก่นนาคำ (2545 : 42) ที่ พบว่าปัญหาในการดำเนินการเรียนร่วมด้านอาคารสถานที่คือขาดห้องเรียนพิเศษเพิ่มเติมจากห้อง เรียนร่วมที่มีอยู่ในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ส่องแสง สารบรรณ (2543 : 70-73) ที่พบว่าโรงเรียนเรียนร่วมมีปัญหาด้านอาคารสถานที่ในระดับมาก ขาดห้องพิเศษในการจัดการเรียน การสอน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยใน ชั้นเรียน และ งานวิจัยของ บุญทัน วัฒนศักดิ์สุรกุล (2545 : 119) พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้ทำวิจัย ในชั้นเรียน เนื่องจากครู ยังไม่มีความรู้ ยังไม่เข้าใจเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนและยังไม่มั่นใจว่าตนจะ ทำวิจัยในชั้นเรียนได้

2.3 ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกทาง การศึกษา ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่เพียงพอ งบประมาณด้านการเรียนร่วม ไม่เพียงพอกับความต้องการ ในการดำเนินงาน และบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการเรียนร่วม มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดการนิเทศ กำกับ และติดตามจากบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ส่องแสง สารบรรณ (2543 : 70-73) ที่พบว่า โรงเรียนเรียนร่วมมีปัญหาเกี่ยวกับ สื่อการเรียนการสอนเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษ เพราะขีดจำกัดทางด้านงบประมาณ ทำให้ครูไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ เหมาะสม โรงเรียนเรียนร่วมมีจำนวนนักเรียนไม่เท่ากัน แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และสื่อ การเรียนการสอน เฉลี่ยให้โรงเรียนละเท่า ๆ กัน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามความต้องการ

จำเป็นของผู้เรียน ยังสอดคล้องกับ เจษฎาภรณ์ แก่นาคำ (2545 : 49-50) ที่พบว่าปัญหาในการดำเนินการเรียนร่วมด้านสื่อการสอน มีไม่เพียงพอและมีประสิทธิภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการจัดการเรียนร่วม การพัฒนาสื่อการสอนที่มีอยู่มาใช้กับนักเรียนพิเศษยังทำได้ไม่เต็มที่และมีประสิทธิภาพ ในด้านบุคลากรพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอกับภาระงานในการจัดงานเรียนร่วมในโรงเรียน และเรื่องเวช ผาสุก (2544 : 80) พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาพิเศษในด้านสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ปรีชา ศุขคุณ (2543) พบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเรียนร่วม มีปัญหาใน 3 งานคือ งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานนิเทศภายใน และงานวัดและประเมินผล

2.4 ด้านปัจจัย โรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการที่บุคลากรอื่นจากภายนอกโรงเรียน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ไม่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ แนะนำ บำบัด เด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม บุคลากรขาดการศึกษา ความรู้ในการจัดการเรียนร่วม เพราะไม่มีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในพื้นที่ใกล้เคียง และเอกสารทางวิชาการ และผู้มีความรู้ความชำนาญ ในด้านการจัดการเรียนร่วม ในพื้นที่มีจำนวนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากมาจากบุคลากรหน่วยงานใกล้เคียงไม่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีจำนวนน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ส่องแสง สารบรรณ (2543 : 70-73) ที่พบว่าโรงเรียนเรียนร่วมมีปัญหาด้านการประสานงาน กับบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ การจัดการอบรม ขาดการประสานงานด้านสื่อนวัตกรรม ไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในอำเภอ หรือเขตพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก จะมีปัญหาในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจษฎาภรณ์ แก่นาคำ (2545 : 50) ที่พบว่า ไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านบุคลากรจากหน่วยงานอื่น หรือบุคคลในชุมชน

3. ปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่ามีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านบริหารจัดการ รองลงมาได้แก่ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวองนักเรียน การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นภาระที่ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องศึกษา ตรวจสอบพัฒนาการของเด็ก มีการบันทึกพัฒนาการในทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการดำรงชีวิต และทักษะการงานอาชีพ โดยต้องจัดหลักสูตรและกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับความบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะบุคคลนั้น จึงเป็นภาระ

ค่อนข้างหนักและเป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 ก : 59) ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากโรงเรียนเรียนร่วมที่จะประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีการเตรียมการฝึกการเรียนร่วม การสร้างความตระหนักให้เกิดเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนร่วม การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับความคุ้นเคย สักส่วนของจำนวนครูและนักเรียนที่เหมาะสม การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม และการประเมินและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ (ไปรท์. 1986 : 1)

4. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า โรงเรียนเรียนร่วมที่ขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วมทั้งโดยรวมไม่แตกต่างกัน ขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนเรียนร่วมได้ดำเนินการจัดการศึกษาโดยยึดมาตรฐานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม โดยมุ่งจัดสภาพที่พึงประสงค์ ปัจจัย วิธีการดำเนินงานหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเรียนร่วม โดยกำหนดมาตรฐาน 4 ด้าน คือ คุณภาพนักเรียน ที่เน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ และบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นการวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อการเรียนร่วม การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ที่เน้นการสำรวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ การดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อ และจัดเข้าเรียน การส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงาน ด้านการศึกษาพิเศษ การส่งเสริมการใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนร่วม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วม การนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานด้านปัจจัย ที่เน้นให้บุคลากรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช. 2543 : 28-47) รวมทั้งครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ด้านสภาพการทำงาน มีบทบาทที่ต้องปฏิบัติงานหลักในหน้าที่ของครู ในการอบรมสั่งสอน ในฐานะที่เป็นความคาดหวังของชุมชน และความรับผิดชอบต่อเยาวชนของชาติที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ระเบียบปฏิบัติทางราชการอาจเป็นสาเหตุสำคัญ คือสิทธิเรื่องค่าตอบแทนตามระเบียบ ก.ค. ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ของครูการศึกษาพิเศษกรณีเรียนร่วม พ.ศ. 2535 ให้มีการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ เดือนละ 2,000 บาท ให้แก่ครูที่สอนเด็กพิเศษเรียนร่วม ซึ่งครูส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้รับเงินเพิ่มพิเศษ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าโรงเรียนเรียนร่วมที่ขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะ

ด้านปัจจัย ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่ามีปัญหาการดำเนินงานด้านปัจจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานด้านปัจจัยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชนบทห่างไกลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรอื่นจากภายนอกโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม จึงไม่ได้ดำเนินการช่วยเหลือแนะนำบำบัด เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กยังมีปัญหาเรื่องบุคลากรไม่ครบชั้น และตรงกับสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และบุคลากรที่คอยช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่สำคัญงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กมีน้อยเนื่องจากติดตามรายหัวโรงเรียนจึงไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะส่งบุคลากรเข้าอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมครบทุกคน และไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในระดับโรงเรียนควรมีการวางแผนการประสานงานกับบุคลากรอื่นจากภายนอกโรงเรียน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ แนะนำ ฯลฯ ในด้านการจัดการเรียนร่วมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

1.2 หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนร่วม ต้องกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และจัดอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบงานเรียนร่วมเป็นการเฉพาะด้านที่พบปัญหาเช่น จัดการอบรมด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การผลิตสื่อการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

1.3 ผู้รับผิดชอบในระดับนโยบาย ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมให้เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนจัดทำห้องเสริมวิชาการ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และวางแผนการผลิตบุคลากรทางด้านจัดการศึกษาพิเศษให้เพียงพอกับความต้องการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วมศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จสูงสุด หรือได้รับรางวัลดีเด่น
- 2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของโรงเรียนเรียนร่วม
- 2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นจากผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการเรียนร่วม เพื่อสนองนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
- 2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University